

فصلنامه علمی فقه و حقوق نوین

Journal of Jurisprudence and Modern Law

Home Page: www.jaml.ir

مرکز اطلاعات علمی
Scientific Information Database

Sponsored and Indexed by
CIVILICA
We Respect the Science

ESJI
www.ESJIndex.org

Eurasian
Scientific
Journal
Index

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Academia.edu
share research

سال انتشار	۱۴۰۲	شماره انتشار	۱۶	دوره انتشار	۵	صفحات	۱-۱۵
------------	------	--------------	----	-------------	---	-------	------

ارزیابی جرم انگاری سرقت علمی در سیاست جنایی ایران با نگاهی دقیق به کنوانسیون های بین المللی

آقای دکتر مصطفی کرمی پور و خانم زینب شیشه گر

دانش آموخته دکتری حقوق جزا و جرم شناسی، دانشگاه بین المللی جامعه المصطفی العالمیه، قم، ایران.

دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی، دانشگاه اصول الدین قم، ایران.

چکیده

حق تالیف یا همان کپی رایت، یکی از انواع بسیار معمول حقوق مالکیت ادبی و هنری است که در کنوانسیون-های بین-المللی و در اسناد حقوقی داخلی به رسمیت شناخته شده است. نقض این حق، سرقت علمی و ادبی تلقی می-شود. در نظام حقوقی داخلی، این حق در قانون حمایت از حقوق مولفان، مصنفان تا به امروز در قانون مبارزه با تقلبات علمی، پیش نویس لایحه جامع حقوق مالکیت فکری و پیش نویس حمایت از داده-های خصوصی در فضای مجازی مورد تضمین قرار گرفته است. در کنوانسیون-های بین-المللی، قدیمی-ترین سند در این زمینه کنوانسیون برن (Bern Convention) بوده که در چندین نوبت مورد بازنگری قرار گرفته است. در کنار آن، موافقت-نامه تریپس (TRIPS) سازمان تجارت جهانی، موافقت-نامه نیس (Nice Agreement) دارای قواعدی تضمین کننده در زمینه حمایت از حق تالیف و مقابله با سرقت علمی است. تفاوت قابل توجه میان نظام کنوانسیون-های بین-المللی و نظام حقوقی ایران در زمینه حمایت از حق تالیف و مبارزه با سرقت علمی مشاهده می-شود: اولاً اصل رفتار ملی و اصل دولت کامله الوداد در نظام حقوقی ایران در ارتباط با حق تالیف رعایت نشده و نوعی دید تبعیض آمیز میان پدیدآورندگان آثار علمی و ادبی و هنری ایرانی و خارجی ایجاد شده است این در حالی است که یکی از تاکیدات کنوانسیون برن به عنوان اصلی-ترین کنوانسیون بین-المللی مرتبط همین امر است. ثانیاً، آیین دادرسی افتراقی در زمینه تخلفات حق تالیف با وجود تاکید کنوانسیون-های بین-المللی در نظام حقوقی ایران مشاهده نمی-شود.

واژگان کلیدی: حق تالیف؛ سرقت علمی؛ حقوق مولفان و مصنفان؛ قانون مبارزه با تقلبات علمی

طبقه بندی: JEL : فقه - حقوق - جزا و جرم شناسی - حقوق بین الملل - حقوق خصوصی

An Evaluation of the Criminalization of Plagiarism in Iranian Criminal Policy with a Close Look at International Conventions

Abstract

Copyright is a common form of literary and artistic property right recognized in both international conventions and domestic legal instruments. Infringement of this right is considered plagiarism or literary theft. Domestically, this right is safeguarded by the *Law for the Protection of the Rights of Authors, Composers, and Artists*; furthermore, provisions regarding it are found in the *Law on Combating Scientific Fraud*, the draft *Comprehensive Intellectual Property Rights Bill*, and the draft legislation on *Private Data Protection in Cyberspace*. Internationally, the Berne Convention stands as the oldest instrument in this field, having undergone several revisions. Additionally, the World Trade Organization's TRIPS Agreement and the Nice Agreement contain rules ensuring copyright protection and addressing plagiarism.

Significant differences exist between the international convention framework and the Iranian legal system regarding copyright protection and the fight against plagiarism: First, the principles of "national treatment" and "most-favored-nation treatment" are not observed in Iranian copyright law, resulting in discriminatory treatment between Iranian and foreign creators of scientific, literary, and artistic works—contrary to a key emphasis of the Berne Convention, the primary international treaty in this area. Second, despite the emphasis placed by international conventions, the Iranian legal system lacks distinct procedural rules specifically addressing copyright infringements.

Keywords: Copyright; plagiarism; authors' and reviewers' rights; law on combating academic fraud

متن مقاله

ای را در انجام آگاهانه و غیر آگاهانه این امر ایفاء می نماید. (خوش سلیقه و دیگران، ۱۳۹۲: ۲۱۶) موضع کنوانسیون های بین المللی در زمینه سرقت علمی از آن رو مهم می باشد که عدم پیوستن ایران به کنوانسیون های ناظر بر حق تالیف موجب شده است که نویسندگان، مترجمان و محققان داخلی بتوانند آزادانه و بدون پرداخت هیچ وجهی یا اجازه ای از صاحب اصلی اثر چه مکتوب و چه الکترونیکی و رایانه ای، آن اثر را تکثیر، اقتباس، تحریف و حتی به نام خود ترجمه و چاپ نمایند و البته بسیاری از افراد سایر ملل نیز توانسته اند آثار ارزشمند علمی، ادبی، هنری و تحقیقاتی ما را به طرق فوق استفاده نمایند که به این خاطر بارها در مجامع عمومی مسئولین امر مورد سرزنش و توبیخ قرار گرفته اند.

امروزه با تکامل دانش برای تولیدات، آثار علمی، تحقیقی و ادبی نیز افزایش یافته و تولید کنندگان آثار مذکور از جمله مؤلفین دارای حق و حقوقی می باشند لذا حقوق مؤلفین، مستلزم حمایت حقوقی و قضایی می باشد زیرا تولید مؤلف حاصل تحقیق و زحمات معنوی وی می باشد و چنانچه مورد سرقت قرار گیرد در واقع تمام اندوخته های علمی ایشان هم به سرقت رفته لذا کشورها بدنبال ایجاد سازو کار قانونی برای حمایت حقوقی و قضایی و حتی بین المللی برای جلوگیری از سرقت اینگونه آثار می باشد. (بطحایی، ۱۳۹۰: ۶) آنچه در زبان فارسی، سرقت یا دستبرد علمی و در عربی، تحت عنوان انتحال یاد می شود و در زبان های اروپایی به عنوان Plagiat مورد استعمال قرار می گیرد، دارای اشکال نزدیک دیگری نظیر ((سرقت علمی از خود " و یا باز هم در دیدگاهی گشوده تر «سایه نویس» کپی برداری و باز به اصطلاحی جدیدتر نگارشی «کپی پیستی» و غیره دارد. انتحال به معنای سرقت علمی یا دستبرد فکری است که در اصطلاح شایع تاریخی به سرقت علمی مشهور است. این پدیده، پیشینه ای به قدمت تاریخ نویسندگی و خلاقیت هنری داراست. بعضی موارد

یکی از تمایزهای اصلی آثار علمی و ادبی نسبت به سایر ابداعات بشری این است که این آثار هیچ گونه مرز و محدوده مشخصی را نمی شناسند و از نظر جغرافیایی بدون هیچ گونه محدودیت خاصی، مخاطب جهانی خود را در کشاکش تامل قرار می دهند به گونه ای که در موارد متعددی و در عصرها و زمان های مختلفی، کتب، رساله ها، آثار علمی و حتی دینی از مشرق زمین در دانشگاه ها و مراکز علمی غرب تدریس شده و امروزه نیز این موضوع، روند معکوس به خود گرفته است. در هر صورت، این تعاملات همیشه و در تمامی مناطق و کشورها وجود داشته است و همین امر موجب شده است که این دغدغه در ذهن دولت ها شکل بگیرد که به چه ساز و کارهایی می توان از سوءاستفاده نسبت به آثار علمی و ادبی جلوگیری نمود. یکی از این ساز و کارها، از مسیر مبارزه با سرقت علمی می گذرد که ناظر بر حق تالیف است (Cameron, ۲۰۲۰: ۱۰۹).

سرقت علمی صورت های مختلفی را دارد که عبارتند از تعویض نام و آدرس یک مقاله، رساله و پایان نامه که قبلاً توسط محقق دیگری در همان کشور یا کشور دیگری انتشار یافته است، نقل جمله ای از شخصی بدون علامت نقل قول و گیومه، تغییر کلمات همراه با حفظ ساختار جمله از یک متن بدون استناد دادن به آن، دستکاری در داده ها، کپی کردن کلمات و ایده های فراوان از یک منبع به گونه ای که قسمت اعظمی از اثر را تشکیل می دهد، کپی کردن کلمه به کلمه متن، به علاوه سرقت علمی می تواند انواع مختلفی را داشته باشد از جمله سرقت علمی هنری، سرقت علمی پژوهشی و.. (خوشیان و شقاقی، ۱۳۹۸: ۴۷).

سرقت علمی می تواند دلایل مختلفی را داشته باشد از جمله می توان به رقابت مخرب در عرصه علمی به عنوان یکی از اصلی ترین دلایل سرقت علمی توجه نمود. سهولت دسترسی به منابع الکترونیکی نقش برجسته

علمی پیش بینی شده است اما در هیچ یک از قوانین موجود در سطح نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران، تعریفی از سرقت علمی دیده نمی شود. (عشرت زمانی، دیگران، ۱۳۹۲: ۹۱). تعاریف دیگری نیز در مورد سرقت علمی موجود است از جمله برخی سرقت علمی را به این صورت تعریف نموده اند:

«کپی کردن و استفاده از ایده ها، عبارات و مطالب دیگران به عنوان ایده خود است... سرقت یا دستبرد علمی، دزدی ادبی، ایده دزدی، دزدی کلمات، محتوایی و معادل عربی آن، انتحال و معادل انگلیسی آن پلاجیاریزم و... واژگانی هستند که به اقدامی غیراخلاقی و مجرمانه و نوعی تخلف در حوزه پژوهش و نگارش اشاره دارند» (خوشیان و شقاقی، ۱۳۹۸: ۱۴۰)

هم چنین می توان به این تعریف نیز اشاره نمود:

«استفاده از لغت یا ایده دیگران به عنوان ایده خود. این امر ممکن است به دلیل جهل یا عدم اطلاع از راه صحیح تشکر از دیگران یا منبع دادن به آنها باشد. هم چنین ممکن است به طور عمد و به قصد فریب دیگران باشد.» (بطحایی، ۱۳۹۰: ۸)

۳-۱- تعریف قوانین

سرقت یا دزدی از نظر قانونگذار ایرانی به معنای «ربودن مال غیر به طور مخفیانه» است. بر اساس، همین تعریف نیز، سارق به معنای «کسی است که در مال دیگری پنهانی و بدون اذن آن تصرف می کند». سرقت هم چنین به معنای از دسترس خارج کردن مال متعلق به یک شخص معنا شده است. طبق تعاریف موجود در دکتترین، در سرقت فقط «مال» می تواند موضوع این جرم باشد و این مال، بایستی متعلق به شخص خاصی باشد. این موضوع حتی در آخرین قانون گذاری مرتبط در این زمینه یعنی «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی [۱]»

سرقت علمی که توسط دانشجویان و محققین انجام و مشاهده شده است، ناشی از ندانستن مصادیق این عمل است. شرط اصلی و لازم برای اجتناب از سرقت علمی، اطلاع دقیق درباره آن است. کسی که در مورد حد و مرز مجاز استفاده از دستاوردهای دیگران چیزی نداند، نمی تواند از ارتکاب این جرم مصون باشد. (عشرت زمانی، دیگران، ۱۳۹۲: ۹۱)

۱- مفاهیم جرم سرقت علمی

۱-۱- از نظر لغوی

لفظ سرقت از ماده «سَرَقَ» به معنای دزدیدن و مصدر آن «سَرَقَه» است؛ سارق به معنای دزد است و مونث آن «السارقه» است که استراق سمع نیز از همین ماده و به معنای دزدانه گوش دادن است (ابن منظور، ج ۱۰، ۱۴۰۴: ۱۴۳) از نظر لغوی بهترین معانی را که می توان برای سرقت قرار داد عبارت از ربایش، دستبرد و دزدیدن است. البته در واژگان عربی، سرقت صرفا شامل آن چه که به عنوان جرم سرقت در نظام حقوقی ایران و عرف یاد می گردد، نیست بلکه در کنار آن می توان با لحاظ شرایطی معانی مانند اختلاس نیز متصور بود.

۱-۲- تعریف دکتترین

عدم تعریف دقیق از سرقت علمی در قوانین داخلی و کنوانسیون های بین المللی موجب گشته است که به دکتترین ها و نظریات حقوقی که در این زمینه مطرح است؛ رجوع نماییم اگرچه پدیده سرقت علمی از مهم ترین مسایلی است که گریبانگیر جامعه پژوهشی کشور شده است و در بیشتر کشورهای دنیا، قوانین و راهکارهای گوناگونی برای مبارزه با این آفت

گردید. قانون جدید به همراه آیین نامه اجرایی خود در جهت تضمین حمایت، امکان ثبت حقوق مربوط به اقسام متنوع مالکیت معنوی را در ایران فراهم می آورد. در این راستا، قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری مقرراتی جهت بررسی ماهوی و دقیق تقاضاهای ثبت اختراع، حمایت از طرح های صنعتی، اصلاح سیستم علائم تجاری و مجازات های کیفری در صورت نقض حقوق مالکیت فکری اشخاص دربردارد.

مهمترین قوانین داخلی ایران در رابطه با حقوق مالکیت معنوی عبارتند از: قانون ثبت علائم و اختراعات؛

قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان؛ قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی؛

قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم افزارهای رایانه ای؛ قانون ثبت اختراعات، طرح های صنعتی و علائم تجاری.

۲- رویکرد قوانین داخلی حاکم بر حق تالیف و مبارزه با سرقت علمی در سطح نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران، چندین قانون مهم هستند که به حمایت از آثار علمی در مقابل سرقت علمی می پردازند که از جمله آن می توان به قانون حمایت از حقوق مولفان، قانون ترجمه، تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی و مهم تر از همه، قانون اخیر التصویب پیشگیری و مقابله با تقلبات علمی توجه نمود.

ضمانت اجرایی که برای حفاظت از آثار پژوهشی در مقابل سرقت علمی در این قوانین صورت گرفته است، ضمانت اجرای صرفا کیفری نبوده بلکه ضمانت اجرای مدنی و حقوقی و اداری نیز شامل آن ها می شود. برخی ضمانت اجرای مقابله با سرقت علمی، غیررسمی اند، اما سایر ضمانت اجرای حقوقی و انضباطی است. به موجب ماده ۲۳ قانون حمایت حقوق مؤلفان مصوب ۱۳۴۸ هر کس تمام یا قسمتی از اثر دیگری را که

نیز دیده می شود. این موضوع در ابتدای امر قابل اشاره است که یکی از تمایزهایی که در مورد حمایت از آثار علمی و ادبی در نظام حقوقی ایران و نظام حقوقی بین المللی خاصه کنوانسیون های بین المللی می توان ترسیم نمود این است که در قوانین مرتبط داخلی ایران، حمایت از آثار علمی و ادبی اصولا محدود به اتباع ایرانی شده است و اتباع خارجی در شرایط خاصی که در مباحث بعدی مورد اشاره قرار می گیرد، نمی توانند ادعایی نسبت به نقض حقوق مادی و معنوی ناظر بر آثارشان در قلمروی سرزمینی جمهوری اسلامی ایران شوند؛ این در حالی است که بر طبق کنوانسیون های بین المللی از جمله کنوانسیون برن، موافقت نامه بوداپست و نیس، اصل رفتار ملی و اصل دولت کامله الوداد مانع از این می گردد که حمایت از حقوق مادی و معنوی آثار علمی و ادبی از جمله در مقابل سرقت علمی، صرفا محدود به اتباع داخلی یک کشور شود و این مساله دقیقا در تعارض با قواعد این کنوانسیون های بین المللی است. »

کمیت اخلاق نشر سرقت علمی را این چنین تعریف می کند: استفاده از کار دیگران بدون ذکر منبع در هر مرحله ای از برنامه ریزی، تحقیق، نگارش یا چاپ مقاله (اسماعیل پور و دیگران، ۱۳۹۶: ۱۲۴) در نظام حقوقی ایران حمایت از حقوق مالکیت معنوی همواره مورد توجه قانونگذار بوده است، در این خصوص می توان به قانون ثبت علائم و اختراعات مصوب سال ۱۳۱۰ اشاره نمود که حمایت های قانونی برای مالکان علائم تجاری اعم از نقش، تصویر، رقم، عبارت و مهر و اختراعات فراهم آورده بود. پس از آن، نظام حقوقی حمایت از مالکیت فکری ایران در سال ۱۳۸۶ با تصویب قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری در پی انطباق خود با استانداردهای بین المللی و مقتضیات کنونی گردید. از کاستی های قانون ۱۳۱۰ می توان به عدم ثبت پذیر بودن طرح های صنعتی و نشانه های جغرافیایی اشاره کرد که در قانون سال ۱۳۸۶ مرتفع

پیشینه این قانون به سال ۱۳۹۴ باز میگردد و ابتدا با عنوان لایحه مقابله با تقلب به مجلس تقدیم شد و در تاریخ ۳۱/۵/۱۳۹۶ به تصویب رسید که دارای ۱ ماده و ۱۰ تبصره می باشد.

۱-۲- قانون حمایت از حقوق مولفان

پیش از این که به جایگاه مقابله با سرقت علمی و ادبی در قانون حمایت از حقوق مولفان بپردازیم، بایستی به دامنه حمایتی این قانون پرداخته شود تا سپس این امر بررسی شود که آیا تمامی موضوعاتی که تحت الشمول این قانون قرار دارند، مشمول جرم انگاری سرقت علمی می گردند یا خیر؟ در ماده ۲ این قانون تاکید شده است که دامنه حمایتی این قانون شامل موارد ذیل می شود:

«۱. کتاب، رساله، جزوه، نمایش نامه و هر نوشته علمی، فنی، ادبی و

هنری؛

۲. شعر، ترانه، سرود و تصنیف به هر ترتیب و روشی نوشته یا ضبط یا نشر شده باشد؛

۳. اثر سمعی و بصری به منظور اجرا در صحنه های نمایش یا پرده سینما یا پخش از رادیو یا تلویزیون که به هر ترتیب و روش نوشته یا ضبط یا نشر شده باشد؛

۴. اثر موسیقی که به هر ترتیب و روش نوشته یا ضبط یا نشر شده باشد؛

۵. نقاشی، تصویر و طرح و نقش و نقشه جغرافیایی ابتکاری و نوشته ها و خط های تزئینی و هرگونه اثر تزئینی و اثر تجسمی که به هر طریق و روش به صورت ساده یا ترکیبی به وجود آمده باشد؛

۶. هرگونه پیکره (مجسمه)؛

۷. اثر معماری، از قبیل: طرح و نوشته ساختمان؛

۸. اثر عکاسی که با روش ابتکاری و ابداع پدید آمده باشد؛

مورد حمایت این قانون است به نام خود یا به نام پدیدآورنده بدون اجازه او یا عامداً به شخص دیگری غیر از پدیدآورنده نشر یا پخش یا عرضه کند، به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد. در سرقت علمی انتساب به خود روی می دهد، لذا از حیث نقض حق معنوی (حق بر نام) سارق می تواند مورد پیگیری حقوقی قرار گیرد، فزون بر این جرح و تعدیل و تغییر در اثر که ممکن است در بازنویسی و نقل به مضمون صورت گیرد، می تواند به نقض حق معنوی «حق بر حرمت و تمامیت اثر» و اعمال ضمانت اجرای ماده ۲۵ قانون حمایت نیز منجر شود.

شایان ذکر است از آنجا که در سرقت علمی، نسخه برداری و عدم انتساب باهم روی می دهد، لذا مرتکبان نسخه برداری صرف اساساً مرتکب سرقت علمی نبوده و فقط به موجب قوانین حقوق مالکیت فکری قابل تعقیب هستند (عرضه و ...).

همچنین مستفاد از مواد ۱ و ۷ قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی مصوب ۱۳۵۲ اشخاصی که عالماً و عامداً مرتکب تکثیر یا تجدید چاپ و بهره برداری و نشر و پخش هر ترجمه ای شوند، به حبس از سه ماه تا یک سال محکوم خواهند شد.

به عبارت دیگر، سارقان علمی به شرط دارا بودن عنصر معنوی تعمد در خصوص استفاده از ترجمه دیگری با ضمانت اجرای حقوقی روبه رو می شوند. افزون بر این، در صورتی که اثری در محیط الکترونیک تکثیر، اجرا و توزیع (عرضه و نشر) شود، مرتکب با مجازات سه ماه تا یک سال حبس و جزای نقدی به میزان پنجاه میلیون روبه رو می شود (ماده ۷۴ قانون تجارت الکترونیک). در این صورت عامل سرقت علمی که در بستر الکترونیک به چنین امری دست بزند، حداقل به سبب تکثیر و نسخه برداری با مجازات کیفری مواجه خواهد شد. قانون مقابله با سرقت علمی، جدیدترین قانونی است که به موضوع تقلب در آثار علمی می پردازد.

استحقاق مالی خود را در برابر انتقال اثرش به مردم دریافت می کند.

(اندرز و دیگران، ۱۳۹۷: ۴)

علاوه بر این بایستی به جرم انگاری هایی که در این زمینه صورت گرفته است، توجه نمود. قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ جرائم پیش‌بینی شده در این قانون عبارتند از:

نشر یا پخش یا عرضه اثر دیگری به نام خود یا دیگری - بر اساس ماده ۲ قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان «هرکس تمام یا قسمتی از اثر دیگری را که مورد حمایت این قانون است به نام خود یا به نام پدیدآورنده بدون اجازه او یا عالماً عامداً به نام شخص دیگری غیر از خود پدیدآورنده، نشر یا پخش یا عرضه کند به حبس تأدیبی از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد».

بر اساس ماده ۱۳ قانون حمایت از حقوق پدید آورندگان نرم افزار های یارانه ای هر کس حقوق مورد حمایت این قانون را نقض نماید علاوه بر جبران خسارت به حبس از نود و یک روز تا شش ماه و جزای نقدی از ده میلیون تا پنجاه میلیون ریال محکوم می گردد.

بر اساس ماده ۲۴ قانون تجارت الکترونیکی مصوب ۱۳۸۲ «هرکس در بستر مبادلات الکترونیکی با تکثیر، اجرا و توزیع مواردی را که در قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۳ آذر ۱۳۴۸ و قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی مصوب ۲۶ آذر ۱۳۵۲ و قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای مصوب ۴ دی ۱۳۷۹، منوط بر آنکه امور مذکور طبق مصوبات مجلس شورای اسلامی مجاز شمرده شود، در صورتی که حق تسریع شده مؤلفان را نقض کند به مجازات سه ماه تا یکسال حبس و جزای نقدی به میزان ۵۰ میلیون ریال محکوم خواهد شد».

فعالیت تجاری در امور سمعی بصری بدون اخذ مجوز، بر اساس ماده ۲

۹. اثر ابتکاری مربوط به هنرهای دستی یا صنعتی و نقشه قالی و گلیم؛

۱۰. اثر ابتکاری که بر پایه فرهنگ عامه (فولکلور) یا میراث فرهنگی و هنر ملی پدید آمده باشد؛

۱۱. اثر فنی که جنبه ابداع و ابتکار داشته باشد؛

۱۲. هرگونه اثر مبتکرانه دیگر که از ترکیب چند اثر از اثرهای نام برده در این فصل پدید آمده باشد».

اما منظور از سرقت علمی و ادبی، سرقت کدام یک از این موارد است. بدیهی است که برخی از این موارد از شمول حمایت های علمی و ادبی خارج هستند برای نمونه آثار معماری، آثار عکاسی، آثار فنی، آثار موسیقایی، آثار سمعی و بصری و شعر و ترانه و سرود. بنابراین این موارد شامل سایر انواع سرقت ها می شود. به نظر می رسد که با خارج ساختن این موارد، تنها بند یک این ماده یعنی «کتاب، رساله، جزوه، نمایش نامه و هر نوشته عامی، فنی، ادبی و هنری» است که مشمول سرقت علمی می گردند. البته این دیدگاه نیز وجود دارد که سرقت علمی و ادبی علاوه بر بند یک شامل تمامی آفرینش های علمی، ادبی و هنری می شود و در این معنا تمامی این بندها را شامل می شود که به نظر نمی رسد استنباط درستی باشد. (شفایی، ۱۳۸۲: ۲۵)

در مورد مقابله با سرقت علمی در این قانون بایستی گفت که این قانون، در ماده ۳ خود حقوق پدیدآورندگان را شامل حق بهره برداری مادی و معنوی دانسته است. منظور از حق مادی، حق بهره برداری انحصاری ناشی از تکثیر یا نمایش یا عرضه عمومی اثر که در بردارنده منافع مالی است. هم چنین علاوه بر حقوق مادی، از حقوق معنوی در این خصوص برخوردارند از جمله اینکه پدیدآورندگان حق دارند از اجرای مستقیم اثر و انتقال آن به مردم بدون اجازه جلوگیری به عمل آورند و به طور کلی، حق اجرای عمومی وسیله ای است که پدیدآورنده به واسطه آن، مستقیماً

شده است؟ در پاسخ بایستی گفت که سرقت علمی در این اثر هم مربوط به اشخاص حقیقی و هم اشخاص حقوقی بوده و برای هر یک از آنها مجازات های جداگانه ای وضع شده است به نحوی که در ماده هشت این قانون در مورد مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی مرتکب جرم سرقت علمی تصریح شده است.^۲

بنابراین در مورد مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی، نوعی مسئولیت نیابتی کیفری مورد پذیرش قانون مزبور قرار گرفته است به نحوی که در صورتی که اموال اشخاص حقوقی برای جبران خسارت شکات خصوصی کفایت نکند از اموال اشخاص حقیقی جبران خسارت صورت خواهد گرفت. البته اشخاص مرتکب جرم سرقت علمی بایستی در ارتکاب این عمل دارای عمد در ارتکاب جرم باشد و بنابراین در صورتی که شخصی بدون قصد یا به اشتباه مرتکب جرم سرقت علمی شود، به تصریح ماده ۷ این قانون، مسئولیت کیفری بر او بار نیست.

۲-۳- قانون مقابله با تقلبات علمی
سرانجام مهم ترین قانونی که در زمینه مبارزه با جرم سرقت علمی به تصویب رسیده است، قانون پیشگیری و مقابله با تقلب علمی مصوب ۱۳۹۶ است. در ماده یک این قانون آمده است:

((تهیه، عرضه و یا واگذاری آثاری از قبیل رساله، پایان نامه، مقاله، طرح پژوهشی، کتاب، گزارش یا سایر آثار مکتوب و ضبط شده پژوهشی، علمی و یا هنری اعم از الکترونیک و غیرالکترونیک توسط هر شخص حقیقی یا حقوقی به قصد انتفاع و به عنوان حرفه یا شغل با هدف ارائه کل اثر و یا بخشی از آن توسط دیگری به عنوان اثر خود، جرم محسوب شده و مرتکب یا مرتکبان علاوه بر واریز وجوه دریافتی به خزانه دولت، مشمول مجازات به شرح زیر هستند. "

البته بر این قانون، انتقادات فراوانی به عمل آمده است از جمله این که

این قانون هرگونه فعالیت تجاری در زمینه تولید، توزیع، تکثیر و عرضه آثار، نوارها و لوح های صوتی و تصویری نیاز به اخذ مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دارند. متخلفان از این امر به جریمه نقدی از ۱۰ میلیون تا ۱۰۰ میلیون ریال محکوم خواهند شد.

۲-۲- قانون ترجمه، تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی
قانونگذار در سال ۱۳۵۲، چهار سال پس از وضع قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ به وضع قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی می نماید. کاملاً آشکار است که قانونگذار با آگاهی کامل از قانون یاد شده و متعهد به رعایت حرمت و اولویت آن قانون جدید را وضع می کند. (محمدزاده واقانی، ۱۳۹۴: ۵۸) این قانون نیز دارای قواعد حمایت کننده ای در زمینه مترجمان و ترجمه آثار علمی و ادبی است.

نکته ای که می توان به عنوان یکی از دستاوردهای قانون فوق الذکر از آن یاد نمود این است که در این قانون برخی مولفه های مربوط به سرقت علمی و استثنائات آن ذکر شده است از جمله اینکه در ماده ۵ این قانون ذکر شده است که در صورتی که اقتباس از یک اثر یا استفاده از آن صرفاً برای اهداف آموزشی و آکادمیک باشد و جنبه انتفاعی نداشته باشد و اجازه نسخه برداری از آن قبلاً به تصویب وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی رسیده باشد؛ در این صورت از استثنائات سرقت علمی تلقی می شود. هم چنین در صورتی که استفاده و اقتباس از یک اثر صرفاً برای مصارف شخصی باشد، در این صورت از استثنائات سرقت علمی محسوب می شود.

در این بخش، این سوال مطرح می شود که آیا در قانون ترجمه، تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی به مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی پرداخته

در جرم سرقت علمی، مانع از طرح دعوی مدنی نمی شود و این موضوع در ماده ۱۲۱ این لایحه پیش بینی شده است: «دارنده حقوق مورد حمایت این قانون می تواند جبران خسارت مادی و معنوی ناشی از نقض حقوق از جمله هزینه دادرسی را از نقض کننده طبق قواعد عمومی مطالبه نماید. مبلغ خسارات بر اساس قواعد عمومی و با توجه به اهمیت زیان مادی و معنوی وارد به دارنده حق و هم چنین میزان منافی که شخص نقض کننده از طریق نقض حقوق کسب کرده و نیز منافع مسلمی که دارنده حق از آن محروم شده است تعیین خواهد شد»

در پایان این بخش بایستی گفت که اقدامات جمهوری اسلامی ایران در جهت احترام به انواع حقوق مالکیت فکری و از جمله حق تالیف صرفا محدود به قوانین و مقررات عادی نمانده بلکه در سطوح بالادستی نیز به چشم می خورد به طوری که در فصل دوم قانون برنامه پنجم توسعه در بندهای «د» و «ه» ماده ۱۷ به طور کامل و بندهای «ز»، «ط» و «ی» ماده ۱۸ نسبت به برنامه ی چهارم توسعه، تاکید بیش تر بر حمایت از فرآیند پژوهشی و استفاده از یافته های علمی و فناوری در توسعه ی مراکز رشد و پارک های علمی و فناوری و تصویب قوانین حمایت از شرکت های دانش بنیان و حمایت از نخبگان و پژوهشگران در تولید علم کاربردی و فناوری را در پی داشته اند. هم چنین سند چشم انداز بیست ساله و قانون وظایف وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با پیش بینی مواد قانونی مختلفی بستر قانونی کلان به منظور گسترش ساز و کارهای اجرایی حمایت از حق تالیف و حقوق پژوهشی و تجاری سازی آنها پیش بینی کرده اند. هم چنین در وزارت خانه های مختلف جمهوری اسلامی ایران نیز به موضوع تجاری سازی توجه شده است از جمله این که موضوع تجاری سازی تقریبا یک دهه است که از دغدغه های وزارت جهاد کشاورزی و سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی می باشد. لذا

قانون فوق الذکر تمامی سوءرفتارهای مجرمانه پژوهشی را تحت پوشش خود قرار نمی دهد. هم چنین مقامات اجرایی این قانون نیز به درستی مطرح نشده اند و بنا به اظهارنظرهای موجود بایستی یک نهاد مستقل به تخلفات علمی رسیدگی می نموده است.

در هر صورت، همان گونه که در ماده واحده قانون پیشگیری و مقابله با تخلفات علمی آمده است، اولاً آثار در این قانون به صورت تمثیلی ذکر شده است یعنی علاوه بر آثار پژوهشی هم چون رساله، پایان نامه، مقاله، طرح پژوهشی، کتاب، گزارش و... آثار پژوهشی الکترونیک و حتی شفاهی نیز شامل آثار پژوهشی می شوند که به موجب این قانون تحت حمایت قرار دارند.

۴-۲- پیش نویس لایحه قانون جامع حقوق مالکیت ادبی و هنری
پیش نویس لایحه قانون جامع حقوق مالکیت ادبی و هنری یکی از قوانین به روز بوده که توسط شورای عالی اطلاع رسانی که یکی از نهادهای زیرمجموعه شورای عالی انقلاب فرهنگی است، تدوین شده است و هم چنان در مجلس در حال بررسی است. در این قانون به موضوع سرقت علمی به صورت صریح پرداخته نشده است اما فصل دوم این قانون تحت عنوان «ضمانت اجرای مدنی و کیفری» به موضوعات کلی پرداخته است که شامل سرقت علمی نیز می گردد. از جمله در ماده ۱۲۰ آن قید شده است که در مورد نقض هر یک از حقوقی که در این قانون مورد توجه قرار گرفته است، بایستی آیین دادرسی اموال منقول مورد توجه قرار بگیرد. این موضوع به نظر می رسد که واجد منفعت فراوان باشد به این معنا که پدیدآورنده یک اثر علمی و ادبی که حق تالیفش نقض شده است می تواند در محل وقوع مال که همان محل انتشار اثر علمی است، اقدام به طرح دعوی نماید. از سوی دیگر، دعوی مربوط به مسئولیت کیفری فرد مجرم

منتهی به فناوری متشکل شده اند و اهداف اقتصادی مبتنی بر دانش و فن دارند، پشتیبانی می کند ۳، زمینه ی تجاری سازی فراهم شده است. هم چنین بر اساس آمار بدست آمده از پایگاه ProQuest، مطالعات صورت گرفته در حوزه تجاری سازی روند رو به رشدی در ایران برخوردار بوده است به طوری که در بین سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ میلادی، ۴۸ پژوهش در ایران در حوزه تجاری سازی به چاپ رسیده است ۴.

سند راهبردی توسعه فناوری نانو ایران که خط مشی گذاری این حوزه را در افق چشم انداز ۱۴۰۴ در بر دارد و با تلاش های ستاد ویژه توسعه فناوری نانو در سال ۱۳۸۴ تصویب شده است و شامل ۵۳ برنامه اجرایی است که سازمان های مختلف به عنوان متولی، مسئولیت اجرای هر برنامه را بر عهده دارند، خط مشی گذاری تجاری سازی فناوری نانو را به عنوان یکی از مسایل اصلی در دستور کار خود قرار داده که این سند نیز می تواند یکی از اسناد حقوقی جمهوری اسلامی ایران در زمینه تجاری سازی تلقی شود از جمله در بخشی تصریح می دارد:

«اگرچه محصولات تجاری شده فناوری نانو به بازارهای جهانی راه یافته است و حتی در داخل کشور ما هم مورد استفاده قرار می گیرد اما عمده ی محصولات این فناوری در راه است و بر طبق پیش بینی های مراکز معتبر تا سال ۲۰۱۵، حجم بازار آن به یک تریلیون دلار خواهد رسید. قطعا در سال های آتی شاخص های مقایسه ای چون حجم بازار، میزان تولید، میزان ارزش افزوده ایجاد شده و غیره، شاخص های معنی داری خواهد بود. برای کشور ما نیز باید با پیمایش متناوب شاخص ها، از بهبود مستمر جایگاه کشور و رتبه بندی کشورها مطمئن شد. این مهم در یکی از سیاست های راهبرد آینده مورد تاکید قرار گرفته است»

نهایتا سند چشم انداز بیست ساله ۱۴۰۴ به عنوان مهم ترین سند

به منظور «تولید ثروت در جامعه»، «ایجاد مزیت رقابتی مبتنی بر دانش فنی»، «تکمیل فرآیند تبدیل ایده به محصول» و «ایجاد فرصت های شغلی جدید» که از رویکردهای مهم دولت می باشد، سازمان تحقیقات کشاورزی اقدام به تاسیس «دفتر تجاری سازی و انتقال فناوری» نمود. این دفتر نیز با توجه به اهمیت و لزوم انطباق هر چه بیش تر نتایج حاصل از تحقیقات فناوری بنیان با نیازهای تکنولوژیک جامعه و به منظور پایان دادن به موضوع عدم تاثیر مطلوب پژوهش های انجام شده توسط موسسات و مراکز تحقیقاتی بر روی بازار کار و کارآفرینی و هم چنین نقیصه به دست فراموشی سپرده شدن نتایج تحقیقات، طی مطالعات و فعالیت های مستمر و صدور اطلاعیه ها و بخشنامه های متعدد برای کلیه موسسات و مراکز تحقیقاتی، موضوع تجاری سازی نتایج تحقیقات و تاثیرات شگرفت آن بر روی کارآفرینی و رشد و پیشرفت کشور را تبیین نمود. بیشترین تاکید این دفتر در راستای حمایت از اصالت نتایج تحقیقات عبارتند از:

۱) افزایش درصد طرح ها و پروژه های تحقیقاتی فناوری بنیان (۲) مذاقه بر انطباق کامل تحقیقات با نیازهای واقعی و در اولویت صاحبان صنایع و بهره برداران (۳) ایجاد پایلوت به منظور ارزیابی فنی (قابلیت تبدیل به محصول تولید انبوه)، اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی فناوری های حاصل از طرح ها و پروژه های تحقیقاتی سال های گذشته (۴) آینده پژوهی و مطالعه بازار پیش از تهیه و تدوین پروپوزال پژوهش های فناوری بنیان.

در بعد دانشگاهی، جمهوری اسلامی ایران نیز با ایجاد مراکز رشد دانشگاهی که «مراکزی است تحت مدیریت متخصصین حرفه ای که با ارائه ی خدمات حمایتی از ایجاد و توسعه ی حرفه های جدید توسط کارآفرینانی که در قالب واحدهای نوپای فعال در زمینه های مختلف

فونوگرامز و سازمان های پخش کننده» اشاره نمود. اگرچه این کنوانسیون بین المللی که در ۲۶ اکتبر ۱۹۶۱ میلادی در رم ایتالیا به تصویب رسیده است به طور عمده در مورد آثار هنری است اما بخش هایی از آن ناظر بر تحقیقات و پژوهش ها در حوزه هنر هستند که از این منظر به سرقت علمی مربوط می شوند. علاوه بر این در سطوح منطقه ای نیز به موضوع مبارزه با سرقت علمی پرداخته شده است برای نمونه می-توان به طرح حمایت شده اتحادیه اروپایی با عنوان «مقایسه سیاست های ناظر بر انسجام دانشگاهی» اشاره داشت.

در موافقت نامه تریپس نیز یکی از شرایط ثبت حقوق مالکیت فکری، جدید بودن معرفی شده است. البته چگونگی احراز این امر به قوانین داخلی کشورها محول شده است. در این راستا در ماده ۲۷ موافقت نامه تریپس مقرر شده است:

((۱- با رعایت مقررات بندهای ۲ و ۳ ذیل، حق ثبت برای هر گونه اختراعی اعم از محصولات یا فرآیندها در تمام رشته های تکنولوژی وجود دارد مشروط بر این که این اختراعات تازه و متضمن گامی ابداعی بوده و دارای کاربرد صنعتی باشند، این بند مقرر داشته است که اختراعات برای هر نوع اختراعی اعم از فرآیند یا محصول در تمامی زمینه های تکنولوژی به شرطی که جدید بوده و دارای گام ابتکاری و کاربرد صنعتی باشند، قابل اعطاء هستند.))

نتیجه گیری

سرقت علمی و ادبی یکی از معمول ترین و پرحاشیه ترین جلوه های نقض

بالادستی نظام جمهوری اسلامی ایران، حرکت کشور در مسیر توسعه و تعالی را شامل دستیابی به جایگاه نخست در میان کشورهای منطقه ی آسیای جنوب غربی از منظر توسعه ی علمی، فناوری و اقتصادی تعریف کرده است.

عدم وجود پایگاه حمایت از داده های علمی یکی از ضعف های مهمی است که با وجود اقدامات انجام شده در قالب ایران داک، سیکا، هم چنان دارای ضعف است. برای نمونه در قوانین ایران، حمایتی از اختراعات در حوزه پایگاه های داده ی اطلاعات صورت نگرفته است اگرچه پیش نویس لایحه «قانون حمایت از سازندگان پایگاه داده» که در سال ۱۳۸۲ گردآوری شده است، وجود دارد. این خلاء قانونی البته می تواند از طریق الحاق به موافقت نامه-ی جنبه های مرتبط با تجارت حقوق مالکیت فکری «تریپس» حل شود. براساس بند ۲ ماده ۱۰ این موافقت نامه، مجموعه های متشکل از اطلاعات و یا سایر امور، خواه در فرم قابل خواندن توسط ماشین بوده باشند خواه در فرم دیگر چنانچه به دلیل گزینش یا ترکیب مندرجاتشان مخلوقات فکری را تشکیل دهند می بایست حمایت شوند. در بسیاری از کشورها، پایگاه های داده از طریق مقررات علائم تجاری و حقوق مالکیت ادبی و هنری و یا نظام خاص دیگری قابل حمایت اند. در ایران، اگرچه سال هاست که پایگاه های داده مورد استفاده قرار گرفته اند و بازار اقتصادی قابل توجهی برای آن ها وجود دارد، هنوز یک سیستم حقوقی حمایت کننده برای آن ها وجود ندارد و لذا ضمانتی برای تامین حقوق پدیدآورندگان آن ها به وجود نیامده است. (موسوی،

۱۳۸۵: ۴)

۳- اسناد بین المللی ناظر بر مبارزه با سرقت علمی

قوانین بین المللی نیز در زمینه فوق الذکر وجود دارند از جمله آن می توان به «کنوانسیون بین المللی حفاظت از اجراء کنندگان، تولیدکنندگان

آنچه در زبان فارسی، سرقت یا دستبرد علمی و در عربی، تحت عنوان انتحال یاد می شود و در زبان های اروپایی به عنوان Plagiat مورد استعمال قرار می گیرد، دارای اشکال نزدیک دیگری نظیر ((سرقت علمی از خود)) و یا باز هم در دیدگاهی گشوده تر ((سایه نویسی))، کپی برداری و باز به اصطلاحی جدیدتر نگارشی ((کپی پیستی)) و غیره دارد. انتحال به معنای سرقت علمی یا دستبرد فکری است که در اصطلاح شایع تاریخی به سرقت علمی مشهور است. این پدیده، پیشینه ای به قدمت تاریخ نویسندگی و خلاقیت هنری داراست. بعضی موارد سرقت علمی که توسط دانشجویان و محققین انجام و مشاهده شده است، ناشی از ندانستن مصادیق این عمل است. شرط اصلی و لازم برای اجتناب از سرقت علمی، اطلاع دقیق درباره آن است. کسی که در مورد حد و مرز مجاز استفاده از دستاوردهای دیگران چیزی نداند، نمی تواند از ارتکاب این جرم مصون باشد.

[۱]

<https://www.rrk.ir/Laws/ShowLaw.aspx?Code=۱۳۵۹۶>

۲ - هر گاه متخلف از این قانون شخص حقوقی باشد علاوه بر تعقیب جزائی شخص حقیقی مسئول که جرم ناشی از تصمیم او باشد خسارات شاکی خصوصی از اموال شخص حقوقی جبران خواهد شد. در صورتیکه

حقوق مالکیت ادبی و هنری تلقی می شود. سرقت علمی در قانون مبارزه با تقلبات علمی مورد جرم انگاری خاص قرار گرفته است اگرچه دارای تفاوت های قابل ملاحظه ای با سرقت عادی می نماید. سرقت علمی البته در قوانین سابق ایران هم چون قانون حمایت از حقوق مولفان، مصنفان و ... مورد توجه قرار گرفته است و به همین ترتیب در اسناد بین المللی نیز مورد توجه قرار گرفته است.

حق تألیف در نظام حقوقی تحت عنوان حقوق مالکیت فکری از حمایت برخوردار است و در قوانین کشور قوانینی همچون حق مؤلف، حق کپی رایت و یا حق مؤلف در اینترنت وجود دارد و از جمله کنوانسیون های مطرح در زمینه آثار مؤلفان می توان به کنوانسیون برن اشاره نمود و در خصوص ضمانت اجرا معاهده تربیت مطرح است. حقوق مالکیت فکری از جمله حقوقی است که اخیراً نسبت به آن بحث شده است و در حال حاضر رو به تکامل می باشد و در این زمینه تحقیقات بسیاری انجام شده است. در ارتباط با موضوع محوری تحقیق حاضر که در ارتباط با سرقت علمی می باشد، تحقیقات چندی از منظر حقوقی به ویژه در سالیان اخیر انجام شده است که البته عمدتاً از منظر جزایی به موضوع پرداخته شده است و کمتر از منظر مالکیت فکری و اسناد بین المللی حاکم بدین موضوع پرداخته شده است.

امروزه با تکامل دانش برای تولیدات، آثار علمی، تحقیقی و ادبی نیز افزایش یافته و تولید کنندگان آثار مذکور از جمله مؤلفین دارای حق و حقوقی میباشند لذا حقوق مؤلفین مستلزم حمایت حقوقی و قضایی می باشد زیرا تولید مؤلف حاصل تحقیق و زحمات معنوی وی می باشد و چنانچه مورد سرقت قرار گیرد در واقع تمام اندوخته های علمی ایشان هم به سرقت رفته لذا کشورها بدنبال ایجاد سازو کار قانونی برای حمایت حقوقی و قضایی و حتی بین المللی برای جلوگیری از سرقت اینگونه آثار می باشد.

Engineering , University of Central Florida , Orlando
Florida , Spring Term ,

اموال شخص حقوقی به تنهایی تکافو نکند مابه‌التفاوت از اموال شخص
حقیقی مسئول جبران می شود.

۴- با این حال ، در موارد دیگر چالش هایی در زمینه ی سیاست های
تجاری سازی در جمهوری اسلامی ایران وجود دارد برای نمونه از آنجایی
که در شهرک های علم و فناوری طرح های با قابلیت تجاری سازی شدن
عمدتا دارای شاخص ها و ویژگی هایی چون دارا بودن ارزش دانش فنی
طرح ، وجود سرمایه گذار ، طرح خاتمه یافته ، بدون مشکل مالکیت
معنوی و مورد نیاز بخش صنعت وجود دارد و در حال حاضر برای تجاری
سازی فناوری در شهرک های علم و فناوری ایران فرآیند مدون و شیوه
نامه خاصی به لحاظ ایجاد تعاملات و ارتباطات بخش های مرتبط با حوزه
ی تجاری سازی که عمدتا بخش صنعت و نیز سرمایه گذاران این حوزه
هستند ، تدوین نشده است ، لذا تدوین برنامه و فرآیند مدون بر اساس
اهداف و مأموریت های سازمان در حوزه تجاری سازی فناوری امری
ضروری به شمار می آید .

۳- بایستی توجه داشت که مراکز رشد دانشگاهی در دنیا از قدمت بسیار
زیادی برخوردارند . از سال ۱۹۸۶ میلادی به طور متوسط هر هفته یک
مرکز رشد در ایالات متحده آمریکا آغاز به کار می کند . در سال ۲۰۰۱ ،
تعداد مراکز رشد کسب و کار از ۲۰۰ مورد در ابتدای دهه ۸۰ به بیش از
۳۵۰۰ مورد در جهان رسید . تنها در سال ۲۰۰۱ در آمریکای شمالی
بیش از ۳۵۰۰۰ شرکت نوپا برای تقریبا ۸۲۰۰۰ نفر اشتغال تمام وقت
فراهم کرده اند و درآمد سالانه ی آن ها ، ۷ میلیارد دلار بوده است در
حالی که در ۱۹۹۷ ، ۸۰۰۰ شرکت تازه تاسیس وجود داشته اند . برای
اطلاعات بیشتر در این زمینه ن . ک به :

Oneal , T (۲۰۰۵) , "Assessing the Impact of University
Technology Incubator Practices on Client
Performance (Doctoral Thesis) , College of

منابع

الف-منابع فارسی

۱-کتاب

- احسنی افروز ، محمد ، قرارداد انتقال تکنولوژی ، ماهیت ، شرایط تشکیل و آثار ، انتشارات دادگستر ، چاپ اول ، ۱۳۹۰.
- الزبیدی، محمدمرتضی، تاج العروس من جواهر القاموس، (علی شیری)، چاپ اول، (بیروت: دارالهدایه، ۱۳۹۲ ق)، ج ۱۳.
- ایروانی نجفی ، میرزاعلی ؛ حاشیه المکاسب، جلد یک، بی تا.
- بیهقی، محمد بن حسین، تاریخ بیهقی ، انتشارات ادیب، بی تا.
- جوادی آملی، عبدالله، شریعت در آینه معرفت، تهران، مرکز نشر فرهنگی رجاء، اول، ۱۳۷۲.
- دهخدا، علی اکبر؛ لغت نامه دهخدا، جلد ۴، انتشارات دانشگاه تهران ، ۱۳۹۵.
- شیخ آقا بزرگ تهرانی، محمد محسن؛ الذریعه الی تصانیف الشیعه، بی جا، بی تا.
- فخر رازی، محمد بن عمر، المباحث المشرقیه، چاپ دوم، قم، ذوی القربی، ۱۳۸۶، ج ۱.
- مایکل فریدن، «مبانی حقوق بشر» ترجمه فریدون مجلسی، تهران: مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۸۲.
- مکارم شیرازی، ناصر، اخلاق در قرآن، چاپ اول، (قم: انتشارات امام علی بن ابی طالب، ۱۳۸۵) ج ۱.

۲-مقالات

- اترک، حسین، "اخلاق کاربردی، معنا و مفهوم"، سومین همایش ملی سهرودی با موضوع اخلاق کاربردی، دانشگاه زنجان، ۱۳۹۱.
- آزادیگی، سمیه؛ اختیارات و تعهدات اعضای کنوانسیون برن در مقررات سند پاریس مصوب ۱۹۷۱، فصلنامه حقوق پزشکی، ویژه نامه حقوق مالکیت فکری،

۱۳۹۵.

- اسماعیل پور، راضیه و دیگران ؛ سرقت علمی از پیشگیری تا تشخیص؛ فصلنامه کارآگاه، سال نهم، تابستان ۱۳۹۶، شماره ۳۹.
- امامی ، اسدالله ؛ حمایت بین المللی حق مالکیت فکری و مزایای ضمیمه کنوانسیون برن برای کشورهای در حال توسعه ، فصلنامه حقوق پزشکی، ویژه نامه حقوق مالکیت فکری ۱۳۹۵.
- اندرز، داود و دیگران ؛ آثار مورد حمایت در پیش نویس لایحه حمایت از حقوق ادبی و هنری ایران و کنوانسیون برن، مجله مطالعات حقوقی دانشگاه شیراز، دوره دهم ، شماره اول، بهار ۱۳۹۷.
- بطحایی، سیده زهرا ؛ سرقت علمی : تعریف، مصادیق و راهکارهای جلوگیری و پیشگیری و تشخیص، فصلنامه کارآگاه، دوره دوم، سال چهارم، پاییز ۱۳۹۰.
- جعفری، فریدون و عباسی مقرب، محسن ؛ مبانی فقهی و حقوقی جرم انگاری تصدی بیش از یک شغل دولتی در حقوق ایران، پژوهشنامه حقوق کیفری، سال هفتم، بهار و تابستان ۱۳۹۵.
- خوشیان، ناهید و شقاقی، مهدی ؛ گذری به سرقت علمی و شناخت مهم ترین نرم افزارهای تشخیص و پیشگیری ، فصلنامه کارآگاه ، سال دوازدهم ، ۱۳۹۸.
- رحیمی، علی و شبیری، حسین؛ مبانی فقهی و حقوقی مالکیت فکری یا معنوی؛ فصلنامه مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه، ۱۳۹۷.
- رستگاری، بهنام ؛ روش های نوین پژوهش در حقوق و علوم سیاسی، کارگاه آموزشی ویژه اعضای هیات علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران ، ۱۳۹۶.
- رضایی ، حمزه و طاهری، احسان ؛ بررسی فقهی حقوقی مبانی و ماهیت بیع اموال فکری، فصلنامه مطالعات حقوقی، ۱۳۹۷.
- شاکری، رضا ؛ سرقت علمی و ضمانت اجراهای مقابله با آن ؛ با تاکید بر مساله تعامل سرقت علمی و نظام حقوقی مالکیت فکری ، فصلنامه مطالعات حقوق خصوصی، ۱۳۹۸.
- شاکری، زهرا ؛ حمایت عاری از تشریفات ؛ با تاکید بر کنوانسیون برن ، نظام حقوقی مالکیت ادبی و هنری ایران و آمریکا ، فصلنامه مطالعات حقوق تطبیقی

-قدیر، محسن و ساریخانی، عادل؛ احکام حکومتی و مصلحت در فقه شیعه، فصلنامه شیعه شناسی، ۱۳۹۰.

-کاتوزیان، ناصر، "اخلاق و حقوق"، فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال دوم، ۱ و ۲، ۱۳۸۶.

-گرجی، ابوالقاسم؛ حقوق فکری از جمله حق تالیف، حقوق ادبی، هنری و غیره؛ مجله حقوق تطبیقی، دوره ۱، شماره ۲، ۱۳۸۹.

-محمدزاده واقانی، علیرضا؛ برداشتی از قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی مصوب ۱۳۵۲، مجله حقوقی دادگستری، شماره ۸۵، ۱۳۹۴.

-محمدی، پژمان؛ مفهوم و آثار حق تالیف، فصلنامه مطالعات حقوق تطبیقی، دوره ۲، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۰.

-موسوی، سیدرضا؛ حق تالیف در حقوق اسلامی، فصلنامه مطالعات اسلامی، شماره ۶۴

-میرالوندی، شهلا؛ پژوهشی در قاعده الضرورات تبیح المحظورات، فصلنامه مطالعات راهبردی و فقه، سال اول، ۱۳۹۷.

۱۳۹۳.

-شفایی، عبدالله؛ حق التالیف از دیدگاه فقه تطبیقی، فصلنامه فقه، دوره ۱۰، شماره پیاپی ۳۸، ۱۳۸۲.

-صفاری نیا، محیا؛ حقوق فرهنگی در نظام بین المللی حقوق بشر؛ حرکت کم شتاب در بستر پرتلاطم؛ فصلنامه پژوهش های تطبیقی، دوره ۲۰، شماره ۲، ۱۳۹۵.

-عبداللهی علی بیک، حمیده؛ قاعده اضطرار (الضرورات تبیح المحذورات)، فصلنامه مطالعات اسلامی، بهار ۱۳۸۳.

-عدلی، فریبا و محمدی، ژیلا؛ مقایسه دارایی های نامشهود نظام آموزش عالی با نظام صنعتی بر اساس تئوری منبع محور، فصلنامه آموزش عالی ایران، ۱۳۹۲.

-عشرت زمانی، بی بی و دیگران؛ شناسایی و اولویت بندی عوامل موثر بر سرقت علمی دانشجویان دانشگاه اصفهان، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، ۱۳۹۲.

-علی حسینی، علی و کشاورز، حمیدرضا؛ کارکرد مفهوم مصلحت در جمهوری اسلامی ایران، پژوهشنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۹۵.